

הלכות הקרבנות ופסוקי דזמרא/הרב חננאל עמי ישראל זייני

דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרו על פה

א. כשם שאסור מן התורה לכתוב תורה שבעל פה [ומה שכתב רבי יהודה הנשיא את המשנה הוא משום "עת לעשות לה"'], כך אסור מן התורה לקרוא בעל פה תורה שבכתב. אולם איסור זה נוגע רק לקריאת התורה בציבור, ולקריאת ההפטר בציבור. ואין איסור לקרוא פסוקים אחרים בעל פה, ולכן אין בעיה לקרוא את קריאת שמע בע"פ וכדומה.

לעולם ישלש אדם ימיו במקרא במשנה ובתלמוד

- ב. חייב אדם ללמוד בכל יום תנ"ך משנה ותלמוד.
 ג. תקנו חכמים לומר לפני תפילת שחרית, את פרשת התמיד, ואת משנת "איזהו מקומן", ואת ברייתא דרבי ישמעאל. כדי שכל יהודי [וגם מי שאינו יודע ללמוד] יזכה לקיים את ההלכה, ללמוד בכל יום תנ"ך משנה ותלמוד (והמדרש נחשב כתלמוד).
 ד. אדם שלומד קטעים אחרים מן התורה, המשנה והתלמוד יוצא בזה ידי חובה.
 ה. כדי שהלימוד ייחשב כלימוד, צריך אדם להבין את מה שהוא קורא.

הלכות פסוקי דזמרא

- ו. בכל מקום שיש סמיכות בין שם ה' לדבר שהוא של גנאי יש להפסיק ביניהם. כגון במזמור הודו "כי כל אלהי העמים אלילים | וה' שמים עשה". ובמזמור תפילה לדוד הטה "אלהים | זדים קמו עלי". ובמזמור של יום רביעי "עד מתי רשעים | ה". ויש להפסיק בכל מקום שבו ישנו טעם זה: א.
 ז. יש לעמוד באמירת "ברוך שאמר", והספרדים וחלק מן האשכנזים נוהגים לעמוד גם באמירת "מזמור לתודה".
 ח. נוהגים לאחוז את בשתי ציציות של הטלית בזמן אמירת "ברוך שאמר", ולנשקן בסיום "ברוך שאמר".
 ט. מי שסיים את "ברוך שאמר" מעט זמן לפני החזן, יענה אמן אחר החזן. ואם סיים יחד עם החזן (פחות או יותר) – לא יענה אמן, כדי שלא יהיה עונה אמן אחר ברכת עצמו, שהוא מגונה.
 י. אין לקרוא את פסוקי דזמרא במרוצה, אלא בנחת. ועדיף לקרוא פחות מזמורים מזמורים בכוונה, מלקרוא את כל המזמורים ללא כוונה.
 יא. אין לדבר בין "ברוך שאמר" ל"ישתבח". אבל לצרכי ציבור מותר. ויש להפסיק לקדיש, קדושה ו"ברכו". ומותר לענות אמן בכל מקום.
 יב. בין המזמורים יש לשאול בשלום אדם שהמתפלל צריך לכבדו, להשיב שלום לכל אדם. ובאמצע מזמור יש לשאול בשלום אדם

שהמתפלל צריך לירא ממנו [כגון אביו או רבו, וכל שכן אדם שעלול לפגוע בו], ויש להשיב שלום לאדם שהמתפלל צריך לכבדו.

יג. מותר להתעטף בטלית ולהניח תפילין בפסוקי דזמרא, אם הזדמנו לו עכשיו. ויברך עליהם בין הפרקים.

יד. צריך לקרוא את "מזמור לתודה" בשמחה, כיון שאומרים חז"ל ש"כל השירות עתידות ליבטל חוץ ממזמור לתודה".

טו. האשכנזים אינם אומרים "מזמור לתודה" בכל יום שלא מקריבים קרבן תודה בבית המקדש. ולכן אין לומר את מזמור לתודה בשבת, ביו"ט, בפסח ובערב פסח, ביום הכיפורים ובערב יום הכיפורים. והספרדים אומרים מזמור לתודה בראש השנה וביום הכיפורים משום שנאמר בו "הריעו לה' כל הארץ".

טז. צריך אדם לכוון בפסוק "פותח את ידך", שהקב"ה משגיח על כל הבריות ומפרנס אותן. ולכן תקנו חכמים לומר שלש פעמים בכל יום את המזמור "אשרי יושבי ביתך", שלא ייתכן שלא יכוון אדם פעם אחת בפסוק זה.

יז. האשכנזים נוהגים לעמוד באמירת "ויברך דוד" עד המילים "אתה הוא ה' האלהים" ו"ישתבח". ומתוך זה יש שנהגו לעמוד גם בשירת הים. והספרדים אינם נוהגים לעמוד אלא ב"ויברך דוד". ומי שנמצא בבית כנסת שאינו כמנהגו, ינהג כמנהג המקום. ובכל מקרה, החזן צריך לעמוד ב"ישתבח".

יח. נוהגים לתת כסף לצדקה, כאשר אומרים את הפסוק "והעושר והכבוד מלפניך ואתה מושל בכל".

יט. צריך לקרוא את שירת הים בשמחה.

כ. כאשר יש צירוף של מספר ברכות הסמוכות זו לזו, והאחרונה מהווה סיום של כל הברכות, מצוה לאדם לענות אמן אחרי ברכתיו שלו. ולכן יש לענות אמן אחר אמירת ישתבח. והאשכנזים אינם נוהגים לומר אמן, אלא אחר ברכת החזן.

המאחר לתפילה

כא. המאחר לתפילה, ומגיע באמצע פסוקי דזמרא, לא יאמר את כל המזמורים, כדי שיצטרף ב"יוצר" לציבור. אלא יאמר [בתנאי שאמר כבר ברכות השחר]: "הודו" עד הפסוק "והוא רחום", "ברוך שאמר", "אשרי", "הללו את ה' מן השמים", "הללו אל בקדשו" ו"ישתבח".

כב. אם יש לו פחות זמן ידלג על "הודו". ואם יש לו עוד פחות זמן ידלג גם: "הללו את ה' מן השמים", ויאמר רק "ברוך שאמר", "אשרי", "הללו אל בקדשו" ו"ישתבח".

כג. מי שאין לו זמן לומר "ברוך שאמר", "אשרי", "הללו אל בקדשו" ו"ישתבח", לא יאמר כלום, ואחרי התפילה טוב שיאמר את כל פסוקי דזמרא ללא "ברוך שאמר" ו"ישתבח".

